

Muujintii Ciise Masiix - Tirada Lix iyo Toban

Daaha-ka-qaadidda Toddobada Onkod: Falanqayn Nebiyeed ee Muujintii iyo Taariikhda Qarsoon

Jeff Pippenger
2023-11-15

Waxaannu soo bandhigaynay taxanaha dhacdooyinka nebiyadeed ee lagu aqoonsado taariikhda qarsoon ee toddobada onkod, taas oo lagu matalay Muujintii cutubyada kow iyo tobnaad ilaa saddex iyo tobnaad. Weli ma aannaan gaadhin meeshii, horumarka dhacdooyinkan gudihiiisa, aynu ku dul-saarayn lahayn taariikhda geeska Protestantism-ka iyo geeska Jamhuuriyadda. Sidoo kale weli ma aannaan diyaarin saldhig faham oo lagu si sax ah ugu tilmaamo doorka Islaamku ku leeyahay farriinta Qaylada Saqda Dhexe. Hase yeeshee, waxaa jira run aad u muhiim ah oo ku xidhan dhacdooyinkan, taas oo qeexaysa waxa qofku waajib ku yahay inuu sameeyo marka uu fahmo runaha la furfurayo. Barakada ku jirta Muujintii waxaa ku lammaan masuuliyadda ah “in la dhawro” waxyaalaha halkaas ku qoran.

Khadka taariikhda ee hadda la furfurayo waxay u gudbinaysaa awoodda abuurka ee Ilaah kuwa maqli lahaa, akhrin lahaa, oo xajin lahaa waxyaalaha halkaas ku qoran. Sidaa darteed, hadda waa wakhti laga gudbo fiirsashadeennii qisadii nebiyadeed ee ugu dambaysay ee Ishacyaah, iyo Muujintii cutubyada kow iyo tobnaad ilaa saddex iyo tobnaad, si loo aasaaso micnaha “saddexda maalmood iyo badhka” ee Eliyaah iyo Muuse ay ku dhinteen jidka dhexdiisa ee marin-weynaha xogta sare, kaas oo mara dooxada lafaha engegan ee dhintay. Waxa aynu hadda aqoonsan doonaa waa astaanta “cidlada.”

Maqaalkii ugu dambeeyey waxaynu ku aqoonsannay afar markhaati oo nebiyadeed oo caddaynaya taxanaha dhacdooyinka uu dejiyey taariikhda qarsoon ee toddobada onkod. Khadka sawirka Masiixa, khadka labada markhaati, khadka sawirka bahalka, iyo khadka boqorka woqooyi ee been-abuurka ah.

Qaybta labaad ee xariiqda boqorka woqooyi ee been-abuurka ah waxay ka bilaabataa xoojintii awoodda baabnimada sannadkii 538. Markaas baabnimadu, oo ah boqorka woqooyi ee ruuxiga ah ee been-abuurka ah, waxay ku tuntay Yerusaaalemta ruuxiga ah iyo Israa’iilta ruuxiga ah muddo kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood ah.

Oo waxay ku dhici doonaan afka seefta, oo maxaabiis ahaan baa loogu kaxayn doonaa quruumaha oo dhan; Yerusaalemnna waxaa ku tuman doona dadka aan Yuhuudda ahayn, ilaa wakhtiyada quruumaha laga dhammeeyo. Luukos 21:24.

Yooxanaa waxaa lagu amray inuu cabbiro quduuska iyo ciidankaba, hase yeeshee waxaa kaloo lagu amray inuu ka reebo barxadda, waayo waxaa quruumaha aan Yuhuudda ahayn loo siiyey kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood.

Markaas waxaa la i siiyey caws lagu qiyaaso oo ul u eg; malaa'igtiina way istaagtay iyadoo leh, Kac, oo qiyaas macbudka Ilaah, iyo meesha allabariga, iyo kuwa ku dhex caabuda. Laakiin barxadda ka baxsan macbudka ka tag, hana qiyaasin; waayo, waxaa la siiyey quruumaha: oo magaalada quduuska ahna cagaha ayay ku tuman doonaan laba iyo afartan bilood. Muujintii 11:1, 2.

Yooxanaa iyo Luukos waxay ka marag kacayaan in quruumaha aan Yuhuudda ahayn ay “ku tumanayaan” “Qudus” muddo “afar iyo afartan bilood ah.” Yooxanaa wuxuu tilmaamayaa muddada, Luukosna wuxuu calaaminayaa dhammaadka taariikhda. Labadan markhaati waxay ka hadlayaan su'aasha ku taal Daanyeel cutubka siddeedaad, aayadda saddex iyo tobnaad.

Markaasaan maqlay mid quduusiinta ka mid ah oo hadlaya; markaasaa quduus kale ku yidhi quduuskaas hadlaya, Ilaa goormay ahaan doontaa riyadu tan ku saabsan qurbaanka joogtada ah iyo xadgudubka baabba'a, oo quduuska iyo ciidankaba loogu dhiibo in cagaha lagu tunto? Daniel 8:13.

Su'aasha ku saabsan muddada macbudka iyo ciidanka lagu tumanayey waxay aqoonsanaysaa laba awoodood oo wax baabbi'iya kuwaas oo fulin lahaa falka lagu tumayo Yerusaleem, taas oo Daanyeel ku metelay “macbudka” iyo sidoo kale “ciidanka.” Fahamka saxda ah ee aasaasiga ah ee aayaddan, sida uu J. N. Andrews u muujiyey, waa in aayaddu aqoonsanayso laba awoodood oo wax baabbi'iya, kuwaas oo ku tumanayey macbudka iyo ciidankaba. Awoodda ugu horraysa ee wax baabbi'isa ee aayaddu aqoonsanayso waa hethanimo, tan labaadna waa baabanimada. Ereyga “ciidan” waa hadalka Daanyeel ee ku saabsan waxa Yooxanaa u aqoonsanayo “caabudayaasha” ku jira macbudka, taas oo ah Yerusaleem.

“DANIEL 8 WAXAA KU JIRA LABA ‘BAABBA’ OO KALA DUWAN.—Xaqiiqadan waxaa si aad u cad u muujiyey Josiah Litch, sidaas daraaddeed waxaan halkan ku soo bandhigaynaa erayadiisii:

“Allabarigii joogtada ahaa’ waa akhriska hadda ee qoraalka Ingiriisiga. Laakiin wax la yidhaahdo allabari lagama helo asalka. Taasna dhinac kasta waa laga qirsan yahay. Waa gloss ama fasiraad ay turjubaannadu dusha ka saareen. Akhriska saxda ahi waa, ‘kan joogtada ah iyo xadgudubka baabba’ga,’ iyadoo kan joogtada ah iyo xadgudubka lagu xidhayo “iyo;” baabba’ga joogtada ah iyo xadgudubka baabba’ga. Waa laba awoodood oo wax baabbi'iya, kuwaas oo ay ahayd inay baabbi'iyaan meesha quduuska ah iyo ciidanka.’—Prophetic Expositions, Volume 1, bogga 127.

Way caddahay in meesha quduuska ah iyo ciidankaba lagu tunti lahaa allabariga joogtada ah iyo xadgudubka baabba'a keena. Akhrinta taxaddarka leh ee aayadda 13aad ayaa qodobkan go'aaminaysa. Xaqiiqadani waxay kaloo sugaysaa mid kale, taas oo ah: in labadan baabba' ay yihiin labada qaab ee waaweyn ee Shaydaan isku dayay inuu ku dumiyo cibaadada iyo qaddiyadda Rabbiga. Faallooyinka Mr. Miller ee ku saabsan macnaha labadan eray, iyo habkii uu isagu u maray ogaanshaha macnahaas, waxaa lagu soo bandhigayaa cinwaanka soo socda:

“LABADA BAABBA’ WAA HEATHEN-NIMO IYO BAABNIMADA”

“Waxaan sii akhriyey, mana aanan helin meel kale oo laga helayo taas [tan maalinlaha ah] marka laga reebo Daanyeel. Markaas waxaan [anigoo adeegsanaya caawinta buugga eray-isbarbardhigga] qaatay erayadii la socday, “laga qaado”; isagu wuu qaadi doonaa, “tan maalinlaha ah;” “laga bilaabo wakhtiga tan maalinlaha ah la qaadi doono”, iwm. Waxaan sii akhriyey, waxaan moodayey inaanan iftiin ka heli doonin qoraalka; ugu dambayntiina, waxaan imid 2 Tesaloniika 2:7, 8. “Waayo qarsoodiga xumaantu durba wuu shaqaynayaa; laakiin kii imminka celiyaa wuu celin doonaa ilaa laga qaado jidka, markaasna kan sharka leh waa la muujin doonaa,” iwm. Oo markaas qoraalkaas imid, oh! sida runtaasu u caddaatay oo u ammaansanayd! Waa taas! Taasu waa ‘tan maalinlaha ah!’ Hadda bal, maxaa Bawlos uga jeedaa “kii imminka celiyaa,” ama horjoogsada? “Ninkii dembiga,” iyo “kan sharka leh,” waxaa loola jeedaa baabnimada. Haddaba, waa maxay waxa ka horjoogsada baabnimada in la muujiyo? Waa jaahilnimada; sidaas darteed, “tan maalinlaha ah” waa inay ka dhigan tahay jaahilnimo.’—Second Advent Manual, bogga 66.” J. N. Andrews, The Sanctuary and the 2300 Days, 33, 34.

Si loo oofiyo “toddobada goor” ee Laawiyiintii lix iyo labaat, heethennimadu waxay ku tumatay meesha quduuska ah iyo ciidanka muddo kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood ah, dabadeedna baabanimadu waxay qabatay isla shuqulkaas kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood oo dheeraad ah. Baabanimadu waxay ku tumatay Yerusaaalem kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood sida ku qoran Luukos iyo Yooxanaa, ilaa baabanimadu heshay dhaawaceedii dhimashada lahaa sannadkii 1798. Marka kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood laga jaro 1798, waxaa la gaarayaa 538. Marka kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood laga jaro 538, waxaa la gaarayaa 723 BC, markaas oo Ashuur, boqorkii woqooyi ee dhabta ahaa wakhtigaas, uu boqortooyadii woqooyi ee reer binu Israa’iil u kaxeeyey addoonsi.

Yooxanaa wuxuu ka hadlayaa oo keliya kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee baabtiisnimada papalku ku tuntay meesha quduuska ah iyo ciidanka; laakiin Luukos wuxuu ka hadlayaa labadii muddo ee min kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood ahaa ee heellaniyadda iyo papalnimadu ku tuntayeen Yerusaaalem, waayo wuxuu leeyahay, “ilaa wakhtiyada quruumaha la dhammaystiro.” Luukos wuxuu muujinayaa in ku tuntidda Yerusaaalem ay ka badan tahay hal “wakhti”, maxaa yeelay wuxuu ugu yeedhay dhammaystirka “wakhtiyada” quruumaha.

Dabcan, sannadkii 1856, Adventism-kii Millerite wuxuu noqday La’odosiya, toddoba sannadood dabadeedna waxay diideen runta “toddobada goor” ee Laawiyiintii laba iyo labaatanaad, sidaas daraaddeedna waa wax aan suurtagal ahayn in Adventism-ku arko xaqiiqooyinkan cad ee Kitaabka Quduuska ah. Xaqiiqada aan tilmaamayo waxay tahay in taariikhda qarsoon ee toddobada onkod, oo aqoonsanaysa saddex calaamadood oo jidka ah, iyo wakhti u dhexeeya calaamadda jidka ee koowaad iyo tan labaad, dabadeedna wakhti labaad oo u dhexeeya calaamadda jidka ee labaad iyo tan saddexaad, lagu metelay gudaha xariiqda nebiyadeed ee boqorka woqooyi ee been-abuurka ah.

Xariiqdaasu waxay bilaabatay 723 BC, markii boqortooyadii woqooyi ee Israa’iil ay addoonsi gashay gacanta boqorkii Ashuur, oo ahaa boqor dhab ah oo woqooyi. Dabadeed 538, boqorkii woqooyi ee ruuxiga ahaa ayaa awood la siiyey, markaasuu Yerusaaalemta ruuxiga ah ku tuntay kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood oo kale, ilaa uu dhaawac dhimasho leh ku helay 1798.

Laga bilaabo 723 BC ilaa 538, quwadihii Israa'iil ku hayay hoosaysiin mar walba waxay ahaayeen quwado jaahilnimo ah.

Khadka Masiixa waxay tilmaamaysaa subkidda boqorka runta ah ee woqooyi xilligii baabtiiskiisa sannadkii 27, oo kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood oo nebiyadeed dabadeedna waa la iskutallaabtay. Markaas xertiisii waxaa loo xoojiyey inay soo bandhigaan farriinta boqorka runta ah ee woqooyi, ilaa dhagax-ku-dhufashadii Istefanos sannadkii 34. Wakhtiga keliya ee Masiixu aanu socon muddadii oo dhan ee kun iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood ee adeeggiisa, wuxuu ahaa markii uu Yerusaaalem ku galay fuulidii guusha. Sidaas daraaddeed Yerusaaalem ayuu ku tuntay kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood, sida ay xertiisuna sameeyeen iskutallaabta dabadeed. Labada khadba, boqorka woqooyi ee been-abuurka ah iyo Masiixa, boqorka runta ah ee woqooyi, waxay ku tunteen Yerusaaalem iyo ciidanka kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood.

Heedhnimadu waxay ahayd wax-ekaansiin been-abuur ah oo nidaamkii cibaadada ee adeegga macbudka dhulka ee Yuhuuddii dhabta ahayd, halka baabinnimaduna ay tahay wax-ekaansiin been-abuur ah oo adeegga macbudka jannada ee Yuhuudda ruuxiga ah. Kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee heedhnimada waxay barbar socdeen kun iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood ee Masiixa, halka kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee baabinnimaduna ay barbar socdeen kun iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood ee xertiisii.

Mid kasta oo ka mid ah labada sadar waxa uu xanbaarsan yahay isla qaab-dhismeedka nebiyadeed ee taariikhda qarsoon ee toddobada onkod, taas oo bilowday in si fagaare ah loo furo bishii Luulyo, 2023. Furitaankan waxa qayb ahaan lagu dhammaystiray garashada niyad-jabkii ugu horreeyey ee dhaqdhaqaaqii Millerite-ka. Niyad-jabkoodii ugu horreeyey waxa uu soo geliyey xilli waqti ah, oo masalka tobanka bikradood loogu yeedhay “wakhtiga dib-u-dhaca.” “Wakhtiga dib-u-dhaca” waxa uu ku dhammaaday shirkii teendhada ee Exeter, New Hampshire, markii farriintii Qaylada Saqda Dhexe si buuxda loo aasaasay. Shirkii teendhada ee Exeter waxa uu noqday astaantii labaad ee jidka, taas oo markaas keentay xilli waqti ah oo farriinta Qaylada Saqda Dhexe lagu dhawaaqayey, ilaa ay timid astaantii saddexaad ee jidka oo ah xukunka iyo niyad-jabkii ugu dambeeyey.

Saddexda calaamadood waxay ahaayeen niyad-jabkii kowaad, farriintii Qaylada Saqda Dhexe, iyo niyad-jabkii ugu dambeeyey. Saddexdaas calaamadood waxay la jaanqaadaan erayga Cibraaniga ah ee “run,” kaas oo ka dhigan xarafka koowaad, kan saddex iyo tobnaad, iyo kan ugu dambeeya ee alifbeetada Cibraaniga. In kii kowaad iyo kii ugu dambeeyeyuba ay yihiin niyad-jabyo, waxay metelaan saxiixa Alfa iyo Omega.

Taariikhda Millerite-ka lagama helo matalaad toos ah oo ah kun laba boqol iyo lixdan maalmood, hase yeeshee taariikhda Millerite-ku waa taariikhda dhaqdhaqaaqii ugu horreeyey, sidaas darteedna waxay u taagan tahay nooc ahaan dhaqdhaqaaqa ugu dambeeya. Taariikhda niyad-jabkii ugu horreeyey ee dhaqdhaqaaqa ugu dambeeya waxay bilaabatay Luulyo 18, 2020, waxaana lagu muujiyey Muujintii cutubka kow iyo tobnaad. Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, labadii markhaati waa la laayaa, taasoo calaamad u ah niyad-jabkii ugu horreeyey ee dhaqdhaqaaqa ugu dambeeya, kaas oo dhaqdhaqaaqii ugu horreeyey uu nooc ahaan u sii muujiyey.

Muujintii kow iyo tobnaad, niyad-jabku wuxuu keenay xilli laba iyo toban boqol iyo lixdan maalmood ah oo meydadkoodu ay yaalleen waddada, sidaas darteedna calaamadaynaya wakhtiga dib-u-dhaca ee masaalka. Markay sara kaceen, isla saacaddaas waxaa kor loogu qaadaa sida calan oo kale, taas oo la socota xukunka sharciga Axadda. Taariikhda labada markhaati waxay ka kooban tahay xilli astaan ah oo laba iyo toban boqol iyo lixdan maalmood ah.

Faahfaahinta ku saabsan socodka malaa'igta saddexaad ee taariikhda qarsoon ee toddobada onkod waxay bixisaa qeexid aad uga sii badan tan xariiqyada kale ee isbarbar socda, hase yeeshee xariiqda malaa'igta saddexaad, xariiqda boqorka runta ah ee woqooyi, iyo xariiqda boqorka been-abuurka ah ee woqooyi, dhammaantood waxay wada leeyihiin astaamaha waxsii-sheegga ee isku midka ah: bar bilow ah, oo ay ku xigto wakhti gaaraya bar-dhexe, kaas oo ay haddana ku xigto wakhti gaaraya xukunka ee barta-dhammaadka.

Kun iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood waa curiye asaasi ah oo ka mid ah taariikhda qarsoon ee toddobada onkod. Kunkaas iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood waxaa loo calaamadiyey sida “lamadegaan” ku qoran Muujintii cutubka laba iyo tobnaad.

Naagtiina waxay u carartay cidlada, halkaas oo ay ku lahayd meel Ilaah u diyaariyey, inay halkaas ku quudiyaan kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood. Muujintii 12:6.

Kaniisaddu waxay u carartay cidlada si ay uga baxsato ku tumashada awoodda baabawnimada muddo kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood ah. Aayadda afar iyo tobnaad waxay bixisaa markhaati kale.

Naagtiina waxaa la siiyey laba baal oo gorgor weyn ah, inay ugu duusho cidlada, meesheeda, halkaas oo lagu quudiyo wakhti, iyo wakhtiyo, iyo wakhti badhkiis, iyada oo laga fogeeyey wejiga abeesada. Muujintii 12:14.

Kaniisaddu waxay ka carartay silicdii masduulaagga iyo baadarinimada muddo kun laba boqol iyo lixdan sannadood ah, sidaas darteedna “cidladu” waa astaan u taagan kun laba boqol iyo lixdankaas maalmood. Tiradaas si toos ah toddoba jeer ayay uga muuqataa buugaagta Daanyeel iyo Muujintii, hase yeeshee siyaalo kale oo dhowr ah ayaa Qorniinka dhexdiisa loogu metelaa. Xaalad kasta, waxay u taagan tahay “toddobada wakhti” ee Laawiyiintii lix iyo labaatanaad.

Ha ahaato jaahilinnimadu ku tumanaysay meesha quduuska ah iyo ciidankii Ilaah laga bilaabo 723 BC ilaa sannadka 538, ama baabnimadu ku tumanaysay Yerusaaalemta ruuxiga ah iyo kuwa ku dhex caabuda, waxay ahayd sawir muujinaya kala firdhinta dadka Ilaah, taas oo ka dhalatay in dadka Ilaah jebiyeen axdigii “sabtiyada-dhulka” sida lagu matalay Laawiyiintii cutubyada shan iyo labaatanaad iyo lix iyo labaatanaad. Cutubka lix iyo labaatanaad waxaa loogu yeedhaa muranka axdiga Ilaah.

Oo waxaan idinku soo dayn doonaa seef ka aar-gudata jebinta axdigayga; oo markaad ku ururtaan magaalooyinkiinna gudaheeda, waxaan idinku soo diri doonaa belaaayo; oo gacanta cadowga ayaa laydiinku gelin doonaa. Laawiyiintii 26:25.

Kacdoonkii lagaga hor yimid axdiga Ilaah waxay ku soo dejisay dadkii Ilaah addoonsigii iyo kala firdhintii lagu matalay “khilaafka axdigayga.” Haddii aan la garanayn ciqaabtaas, oo Daanyeel ugu yeedhay “habaarka” iyo “dhaarta” Muuse, taas oo sidoo kale loo yaqaan “khilaafka axdigayga,” waxay qofka ka indho tiraysaa inuu arko macnaha qotada dheer ee hawsha Masiixa sida loogu matalay Daanyeel cutubka sagaalaad. Qiimayn joogto ah oo ku saabsan dadka Ilaah ee ku jira indho la’aanta La’odikiya ee qoraallada Ellen White ku jirta ayaa ah inayan karin “inay ka sababeeyaan waxa keenay, una gudbaan waxa ka dhashay.” Waxaad qiran kartaa inaad fahamsan tahay kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee Qarniyadii Mugdiga, laakiin haddii aadan garanayn “sababta” keentay tuntankaas, waad indho la’dahay.

Oo axdiga ayuu qaar badan kula adkayn doonaa hal toddobaad; toddobaadka badhtiisana wuxuu joojin doonaa allabariga iyo qurbaanka, oo baalasha karaahiyooyinka aawadood wuxuu ka dhigi doonaa meel cidla ah, tan iyo dhammaadka; oo wixii la goostayna waxaa lagu shubi doonaa kan cidlada ah. Daanyeel 9:27.

Xaqiijintii Masiixu ee axdiga waxay si toos ah ula xiriirtaa “muran axdigiisa.” Muddada “habaarka” waxay ahayd laba kun iyo shan boqol iyo labaatan sano, muddada Masiixuna ku xaqiijinayey isla axdigaasna waxay ahayd laba kun iyo shan boqol iyo labaatan maalmood. Iyadoo waafaqsan erayga Cibraaniga ah ee “runta,” kaas oo bixiya qaab-dhismeedka taariikhda qarsoon ee toddobada onkod, usbuuca nebiyadeed ee Masiixu lahaa inuu ku xaqiijiyo axdigiisa wuxuu lahaa saddex calaamadood oo jidka ah, kuwaas oo ay matalaan xarafka koowaad, kan saddex iyo tobnaad, iyo kan ugu dambeeya ee alifbeetada Cibraaniga.

Calaamaddii ugu horraysay ee toddobaadka waxay ahayd baabtiiskiisii, calaamaddii labaadna waxay ahayd iskutallaabta, tan ugu dambaysayna waxay ahayd dhimashadii I Stefanos. In la diido in la arko “toddobadii wakhti” ee Laawiyiintii labaatan iyo lix, sida malaa’igaha samadu ugu hoggaamiyeen William Miller inuu u arko “toddobadii wakhti,” waxay meesha ka saaraysaa awoodda in si buuxda loo arko isla wax sii sheegiddii uu Masiixu dhiiggiisa ku daadshay oo uu ku xaqiijiyeey isla axdigii ay dadkiisii hore ee dhabta ahaa diideen. Qof kasta oo ugu dambaysta badbaada wuxuu yeelan doonaa oo keliya faham qayb ahaan ah oo aan dhammaystirnayn oo “runta” ah. Laakiin ninna ma badbaado haddii uu si ula kac ah u diido inuu arko “runta.” Aabbaha waxaa loo maraa hal jid oo keliya, kaasuna waa Ciise, Ciisena waa “runta.”

Tani waa faham mudan in laga fiirsado, waayo waxay la xiriirtaa axdigii ku qoran Laawiyiintii shan iyo labaatan iyo lix iyo labaatan. “Inkaarta” “toddobada goor” waxaa lagu keenay Israa’iiltii hore ee dhabtaa sababta oo ah diidmadoodii inay hirgeliyaan tilmaamaha oggolaanaya in dalku nasto, iyo inay oofiyaan amarradii Jubilee-ga. Waxay ahayd dembi ka yimaadda dayacid. Inkaartu waxay ku timid iyaga sababta oo ah waxay dayaceen hawl lagu amray inay qabtaan, halkii ay si toos ah uga jebin lahaayeen amar, sida “ha dilin” ama “ha xadin.” Waxay si fudud iskaga indhatireen tilmaamihii la xiriiray in dalku nasto. Adventist-yada si fudud u diida “toddobada goor” (taas oo malaa’igtu ku hoggaamisay William Miller inuu ogaado), sabab kastoo aan quduus laga dhigin awgeed, si fudud weligood waqti uma qaadan inay runta si dhab ah u baaraan, waxayna fulinayaan isla noocaas caasinnimada dayacaadda ah iyagoo iska indhatiraya isla macluumaadkii axdiga ee Israa’iiltii hore ee dhabtaa iska indhatirtay. Bilowgu wuxuu sawiraa dhammaadka.

Maalmaha kun iyo laba boqol iyo lixdanka ah ee ku xusan Muujintii laba iyo tobnaad, ee loo aqoonsaday “lamadegaan,” waa astaan u ah “toddobada wakhti.” Labadaba kun iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood ee adeegiddii Masiixa, iyo kun iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood ee adeegiddii xertiisa, waxay metelaan toddobaadka oo dhan ee axdigu lagu adkaynayay. Sidoo kale, kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee jaahilnimadu ku tumanaysay dadka Ilaah, iyo kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee baabanimadu ku tumanaysay dadka Ilaah, waxay metelaan dhammaan “toddobada wakhti” ee habaarka Muuse.

Muujintii kow iyo tobnaad, laba iyo toban boqol iyo lixdan maalmood dabadeed, lafihii dhintay ayaa dib loogu soo nooleeyaa si ay axdi u galaan iyagoo ah boqol iyo afar iyo afartan kun. Laakiin si ay u fuliyaan xidhiidhkaas axdiga ah, waxaa looga baahan yahay inay oofiyaan shuruudaha axdiga, sidii Daanyeel ugu sameeyey cutubka sagaalaad. Shuruudaha axdiga “toddobada goor” waxay ka kooban yihiin tilmaamo gaar ah oo loogu talagalay kuwa isku arka dhulka cadowga. Marka kuwa ku baraaruga xaqiiqada ah in la kala firdhiyey ay damcaan inay Rabbiga ku soo noqdaan, Laawiyiintii lix iyo labaatan waxay bixisaa tilmaamo ku saabsan sida ay ugu soo noqonayaan.

Kuwiinna idinka hadhayna waxay ku baabbi’i doonaan xumaantooda iyagoo jooga dalalka cadaawayaashooda; oo weliba xumaatooyinkii awowayaashood ayay iyaga la jirto ugu baabbi’i doonaan. Hadday qirtaan xumaantooda, iyo xumaantii awowayaashood, iyo xadgudubkoodii ay igu xadgudbeen, iyo weliba inay aniga iga gees socdeen; iyo inaan aniguna iyaga ka gees socday, oo aan geeyey dalkii cadaawayaashooda; haddii markaas qalbiyadooda aan gudnayn la hoosaysiiyo, oo ay markaas aqbalaan ciqaabta xumaantooda; markaasaan soo xusuusan doonaa axdigaygii Yacquub, oo weliba axdigaygii Isxaaq, oo weliba axdigaygii Ibraahim waan soo xusuusan doonaa; oo dhulkana waan soo xusuusan doonaa. Laawiyiintii 26:39–42.

Weedha “dhammaan” ee Qorniinka ku jirtaa waxay ka dhigan tahay in la milmo, la qudhmo, oo la baabba’o. In la dhammaado waa in la sii xumaado ilaa laga noqdo lafo qallalan oo dhintay. Oo tilmaantu waxay qeexaysaa dhimasho, waayo waxay metelaysaa kuwa ku baraaruga xaaladdooda iyagoo ku jira “dhulkiinna cadowgiinna.”

Cadawgii ugu dambeeyey ee la baabbi’in doono waa dhimashada. 1 Korintos 15:26.

Luulyo 18, 2020, niyad-jabkii ugu horreeyey ee dhaqdhaqaaqa malaa’igta saddexaad ayaa dhacay. Waxaa hore loogu sii tusay dhammaan niyad-jabyadii ugu horreeyey ee kale ee ku jira khadadka dib-u-habaynta nebiyadeed ee quduuska ah. Cutubka soddon iyo toddobaad ee Yexesqeel wuxuu dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya ku aqoonsanayaa inay kala daateen, qudhmeen, oo baabba’een ilaa ay si fudud u noqdeen dooxadii lafo engegan oo meyd ah. Waxay ku sugan yihiin dalkii cadowga, kaas oo ah dalka dhimashada. Muujintii 11, labadii markhaati waa la dilay oo jidka ayaa lagu reebay. Nebiyadu dhammaantood way isku waafaqaan. Sidaa darteed Muuse wuxuu la hadlayaa kuwii ku dhintay jidka dhex mara dooxada Yexesqeel. Xaaladdooda niyad-jabsan gudaheeda waxaa lagu siiyaa waxbarid Yereyaah dhexdiisa.

Sidaas daraaddeed, Rabbigu wuxuu leeyahay, Haddaad soo noqoto, markaas waan ku soo celin doonaa, oo hortaydaad istaagi doontaa; oo haddaad kan qaaliga ah ka soocdo kan liita, waxaad ahaan doontaa sida afkayga; iyagu ha kuugu soo noqdeen adiga, laakiinse adigu ha ugu noqon iyaga. Yeremyaah 15:19.

Yeremyaah waxaa loo sheegay in haddii uu doonayo inuu Ilaah u hadlo, ay khasab ku tahay inuu soo noqdo, isagoo sidaas yeelayana uu qaaliga ka sooco kan waxashnimada ah. Macnaha guud ee tuducani wuxuu caddaynayaa in kuwa waxashnimada ah ay yihiin kuwii aan loo oggolayn inuu iyaga dib ugu noqdo. Markii tuduca lagu muujiyo isaga isagoo ku jira xaaladdiisii niyad-jabka lahayd, wuxuu caddeeyaa inuu keligiis ahaa.

Anigu kuma aan fadhiisan shirka kuwa wax quudhsada, kumana aan farxin; keligay baan u fadhiistay gacantaada aawadeed, waayo waxaad iga buuxisay cadho. Yeremyaah 15:17.

Yeremyaah kuma uu fadhiyin “shirka kuwa wax quudhsada,” waayo keligiis buu fadhiyey. Looma oggolayn inuu ku noqdo kuwa xunxun, kuwaas oo ah shirka kuwa wax quudhsada. Sannadkii 1863, Adventism-ku wuxuu bilaabay ku noqoshadiisii “shirka kuwa wax quudhsada” markii uu ku noqday habraacii kitaabiga ahaa ee gabdhaha Baabuloon si uu u diido “toddobadii jeer” ee Muuse. Hase ahaatee, Yeremyaah wuxuu si ka sii gaar ah uga hadlayaa maalmaha ugu dambeeya marka loo eego taariikhdiisii Millerite-ka. Marka kuwa ku jira dooxada lafaha dhintay ay ku baraarugaan xaqiiqda ah inay ku jiraan dalka cadowga, marnaba looma oggola inay ku noqdaan kuwii ku reyreeyey dhimashadoodii waddada. Kooxdaasu way ku noqon karaan Yeremyaah, laakiin isagu kuma noqon karo iyaga.

Laakiin haddii ay soo noqonayaan, waa inay sidoo kale gutaan tilmaamihii Muuse bixiyey ee si toos ah ula xidhiidha “toddobada wakhti.” Kuwa ku dhintay jidka ee ku xusan Muujintii kow iyo tobnaad, waxay dhinteen saddex maalmood iyo badh, taas oo si nebiyad ahaan ah ah “lamadegaanka.”

Tani waa sababta baraarugga bilowga ah ee kuwii dhintay loogu fuliyaa farriin keenta in lafihii isugu yimaadaan oo isu samaysmaan, hase yeeshee weli ma noola. Waxay u baahan tahay farriinta afarta dabaylood, taas oo ah farriinta shaabadaynta, si ay uga dhigto ciidan xoog badan. Farriinta ugu horraysa ee isu keenta waxay ka timaaddaa “cod.”

Qalbiyeysta, qalbiyeysta dadkayga, ayuu Ilaahiinnu leeyahay. Si raaxo leh ula hadla Yerusaleem, oo ugu qayliya, in dagaalkeedii dhammaaday, in xumaanteediina la cufiyey; waayo, waxay gacanta Rabbiga ka heshay labanlaab dembiyadeeda oo dhan. Waa codka kan cidlada kaga qaylinaya, Jidka Rabbiga hagaajiya, oo cidlada weyn jid toosan ugu sameeya Ilaaheenna. Dooxo kastaa kor ha loo qaado, oo buur kasta iyo taag kasta ha la hoosaysiiyo; qalloocanna ha la toosiyo, oo meelaha qallafsan bannaanno ha laga dhigo. Ishacyaah 40:1-4.

Codku wuxuu ka imanayaa cidlada, taas oo astaan u ah kala firdhidda “toddobada jeer.” Codkaasu wuxuu ku jiraa cidlada, waayo Yexesqeelna waxaa loo qaaday dooxada lafaha dhintay. Isagu wuxuu markhaati ka bixinayey isla dooxada gudaheeda, ee meel fog kama uu ahayn.

Gacantii Rabbigu way igu soo degtay, oo wuxuu igu bixiyey Ruuxa Rabbiga, oo wuxuu i fadhiisiiyey dooxada dhexdeeda oo ay lafo ka buuxeen. Yexesqeel 37:1.

Dooxadu waa cidladii saddex maalmood iyo badhka ahayd. Ballanqaadka codku waa in xumaantii Yerusaaalem la saamaxay iyo in dagaalkeedii dhammaaday. Ballanqaadku wuxuu matalayaa shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun oo lagu dhammaystiro maalmaha ugu dambeeya. Laakiin saamaxaadda xumaanteeda waxaa lala xiriiriyey inay hesho “labanlaab” dembiyadeeda oo dhan. Dawada uu Muuse bixiyey waxay u baahan tahay qirasho aan ku koobnayn xumaantooda oo keliya, laakiinse sidoo kale xumaatooyinkii awowayaashood. Haddii ay amarkaas oofiyaan, xumaantooda waa la saamixi doonaa.

Waxaan sii wadi doonnaa runahan maqaalka xiga.

Haa, reer binu Israa'iil oo dhammu sharcigaaga way ku xadgudbeen, iyagoo ka leexday si aanay codkaaga u addeecin; sidaas daraaddeed inkaartii baa nalagu dul shubay, iyo dhaartii ku qoran sharciga Muuse oo ahaa addoonkii Ilaah, maxaa yeelay annagu isaga ayaan ku dembaabnay. Oo isagu wuxuu adkeeyey erayadiisii uu nooga hadlay annaga, iyo xaakinnadeennii na xukumi jirayba, isagoo nagu soo dejiyey belaayo weyn; waayo, samada oo dhan hoosteeda laguma samayn wax la mid ah wixii Yerusaaalem lagu sameeyey. Sidii ay ugu qoran tahay sharciga Muuse, belaayadan oo dhammu way nagu timid; laakiinse Rabbiga Ilaaheenna ah baryo kama aynaan hor keenin, si annu xumaatooyinkayaga uga soo noqonno, oo runtaada u garanno. Daanyeel 9:11–13.